

Villalla piirrettyä

Lapin taikavaa

Arja Kotiranta rakastaa käsitöitä ja kotinsa sisustamista. Arjan käsien kautta syntyvät huovutetut taulut, joiden aiheet tulevat Lapin luonnosta. →

Teksti: Merja Kiviluoma Kuvat: Merja Kiviluoma ja Peter Sundholm

Ilmaisukouluttaja, toimittaja ja käsityöläinen **Arja Kotiranta**, 42 asuu Lahdessa, 1917 rakennetussa omakotitalossa, jonka hän osti pari vuosikymmentä sitten. Arjan elämä koostuu vahvasti erilaisista luovuuden muodoista, jotka näkyvät sekä sisustuksessa että käten töissä.

– Sisustaminen, käsityöt, valokuvaus, piirtäminen sekä Lappi kuuluvat elämäni kiinteästi. Saan elämän voimaa myös ihanaa rakkaussuhteestani ja us-

kollisista eläimistäni, sanoo puhelias talon hengetär.

Talo huokuu Arjan kädenjälkeä. Vanhoja esineitä, huonekaluja sekä eläin- ja lappiaiheisia huovutustöitä on runsaasti esillä. Kaksikerroksinen talo kertoo elämästä ja sen vanhasta kauneudesta.

Vanhalla on tunnearvoa

Sisustaminen on eräs Arjan arkipäivän iloista. Hän rakastaa kaikkea vanhaa.

– Olen elementissänä etenkin kirpputoreilla, joissa käyn eniten ostoksilla. Minua kiinnostavat vanhat huonekalut, taidesesineet ja erityisesti vanhat soittimet, Arja sanoo.

Kodissa on muun muassa iäkäs kannel, joka odottaa pientä korjaustyötä. Elämä luovien ihmisten ja teatterinkin parissa on tuonut monia kivoja esineitä kotiin.

Arjan olohuoneen seinällä on mm. mummovainajan tekemä Tuhkimo-aiheinen ristipistotyö,

Suomen Lappi tarjoaa parhaimmat ideat Arjan huovutustöihin.

josta Arja sanoo olevansa erityisen iloinen. Sillä on tunnearvoa.

Kynttilät ovat tässä kodissa tärkeitä ja niitä palaa pöydillä lukuisia.

– Kynttilät eivät kuulu vain jouluni, vaan ne palavat kesät ja talvet, Arja tuumaa ja sanoo rakastavansa kuitenkin erityisesti joulun aikaa. Silloin saa koristella mielen mukaan sekä sisällä että ulkona.

– Minun on aina hyvin vaikea luopua joulusta. Pihalla on siksi vieläkin lyhtyjä, himmeleitä ja oljista tehty pukki, Arjaa viittaa pihalleen helmikuun alkupäivien haastatteluhetkellä.

Villalla piirtämistä

Huovutustöitä, pääasiassa tau-luja, on Arjan käsien kautta syntynyt lukuisia. Hän yhdistää sekä märkähuovutuksen että neulahuovutuksen omissa töissään. Näin valmistuvat myös seinävaatteet, istuma-alustat, liinat ja tulevaisuudessa myös saunamyyssyt.

– Huovutustyö on minulle kuin villalla piirtämistä. En ehkä tee sitä ihan muiden tapaan, sillä sekoitan tekniikoita keskenään. Ensimmäisenä hankin kehyksen ja vasta sen jälkeen ajattelen piirroksista ku-

vaa, joka soveltuu kehyksen sisälle, Arja selvittää.

Kehyksiä voi tehdä itse tai ostaa edullisesti vaikka kirpputoreilta. Hän käyttää ripustuksissa myös kelo-oksia ja poronsarvia.

Lapin luonto luo parhaat aiheet työn ideoille. Se näkyy paitsi huovutustöissä, myös Arjan tekemissä korteissa, kirjanmerkeissä, runoissa ja valokuvissa.

– Tulin käyneeksi Lapissa 90-luvun alussa ja koko Lapin kulttuuri piirtyi sieluuni lähtemättömästi. Tutustuin paikallisiin ihmisiin monenlaisen toiminnan kautta. Hankin Kaamasta kesämökin ja parhaimpina vuosina olen käynyt Lapissa kymmenkunta kertaa vuodessa.

Hurahtanut huovutukseen

Huovutukseen Arja ”hurahti” Reumasairaalassa kuntoutusjak-sollaan muutama vuosi sitten.

– Askarteluryhmässä opetettiin märkähuovutustekniikkaa. Ensimmäisestä sairaalassa tehdystä työstä tuli kissan korin alusta. Kun Saga-kissa näki sen kotona, se valtasi alustan heti eikä lähtenyt sen päältä minnekään pitkään aikaan, Arja nauraa.

Se on edelleen Sagan korissa. – Huovutin sairaalassa ollessani parin viikon aikana toistakymmentä työtä. Siitä innostui ja viime vuodet ovat menneet huovutuksen merkeissä, Arja sanoo.

Arjan elämä rakentuu vahvasti erilaisista luovuuden muodoista, jotka näkyvät sekä työssä että elämässä.

Hän on pitänyt myös viisi näyttelyä töistään, aina Inaria ja Ivaloa myöten. Muutama lappilainen liike myy Arjan töitä, mutta pääasiassa Arja ehtii valmistaa töitä vain tilauksesta. Myös lahjoiksi hän valmistaa mielellään huovutuksiaan. Pian avautuvat omat verkkosivut laajentavat myyntiverkostoa.

Märkähuovutuksella taulun taustat

Märkähuovutus on ensimmäinen osa Arjan huovutustekniikkaa. Neulahuovutuksella syntyvät yksityiskohtaiset kuvat. Arja selvittää märkähuovutuksen kärsivällisyyttä vaativan tekotavan.

– Peitän ensin pöydän paksulla suojamuovilla ja sen jälkeen kuplamuovilla. Sitten irtottelen villasta ohuita kerroksia ja laitan niitä toinen toistensa päälle niin, että villan kulku-suunta tulee jokaisessa palassa riistiin edellisen kanssa.

Kerroksia tulee sen mukauten kestävä ja paksua mate-

– Olen elementissäni kirpputoreilla.

riaalia tehdään. Tauluun tarvitaan noin 7-8 kerrosta, kestävämpi, paksumpi lopputulos vaatii aina enemmän kerroksia.

– Kun tausta on kasattu, kuvioin sen asettelemalla päälle villasta ja hahtuvalangasta erivärisiä kuvioita ja kuvia. Näin syntyvät esimerkiksi taivas, maa, ruohot, vesi, kukan varret ja lehdet. Jo tässä vaiheessa, ennen kastelua, syntyy joitakin muotoja ja asetelmia tulevalle taululle, Arja selvittää.

Märkähuovutus-tekniikkaa

Kun taustatyö on valmis, sen päälle laitetaan pehmeätä hyttysverkkoa - pehmeätä, etteivät kädet mene rikki.

– Työ kastellaan melko kuumalla vedellä, johon on liuotettu pesuainetta. Toiset käyttävät mäntysuopaa, mutta itse käytän vanhanajan tuoksutonta sinetisaippuaa.

Vesi imeytetään villaan varovasti painellen.

– Huovutus tapahtuu hyttysverkon päältä käsin niin, että pintaa hinkataan kevyesti käsillä keskeltä aina työn ulkonurkkiin päin. Aluksi huovutus tulee tehdä hyvin varovasti ja maltilla, sillä tässä vaiheessa tehdyt villakuviot saattavat lähteä liikkeelle. Kun villa alkaa asettua paikoilleen, eli tarttua kiinni ja huopua, käsittelyäkin voi hiukan voimistaa. Jonkin ajan kuluttua voi sitten huovuttaa ilman verkkoakin, Arja selvittää.

Työ käännetään lopulta toisin päin ja huovutusta jatketaan jonkin aikaa myös nurjalle puolelle. Kun levy on tiivis eikä villa enää nouse pohjastaan liiaksi, se on valmis.

– Tiedän, että monet huovuttajat käyttävät esimerkiksi rul-

Ensimmäisestä sairaalassa tehdystä työstä tuli kissan korin alusta, joka on edelleen Saga-kissan korissa.

Vanhan talon sisustus huokuu Arjan kädenjälkeä. Vanhoja esineitä, huonekaluja sekä eläin- ja lappiaiheisia huovutustöitä on runsaasti esillä. Sohvan yllä on mummon ristipistotyö.

laustekniikkaa helpottamaan ja nopeuttamaan prosessia, mutta itse haluan tuntea koko ajan villan käsissäni ja seurata joka sekunti työn edistymistä. Siksi käytän hankaustekniikkaa, Arja sanoo.

Lopuksi työ huuhdellaan hyvin kuumalla ja kylmällä vedellä vuorotellen pesuaineen poistamiseksi.

– Jos työ tuntuu leviävän käsiin, sitä ei ole huovutettu tarpeeksi pitkään.

– Työ ei myöskään pysy kassassa, jos villakerrosten kulku-suunnat eivät ole eri kerroksissa erisuuntaisia, Arja neuvoo.

Neulahuovutuksella syntyvät ulottuvuudet

Etenkin suurempien taulujen pohjat syntyvät märkähuovutuksella, mutta Arja rikastaa töitään vielä neulahuovutuksella. Toki pieniä töitä voidaan valmistaa kokonaan neulatekniikallakin.

– Otan esille kuivuneen taustan ja alan upottaa huovutusneulalla villaa tai hahtuvalankaa taustaan.

– Näin syntyvät moniulotteiset linjat, Arja sanoo ja näyttää miten tehdään esimerkiksi kisan kuva. Se syntyykin yllättävän verkkaisesti.

Huovutettu villa on materiaalina monipuolinen ja terveellinen.

– Esimerkiksi saunamysstyt ovat hyviä erityisesti henkilöille, joilla on vähänkin taipumusta päänsärkyyn tai verenpaineongelmiin saunomisen aikana.

– Itse olen käyttänyt myssyä saunassa jo vuosia. Venäläinen ystäväni kertoi, että naapurimaassamme tämä on hyvin yleinen tapa, Arja sanoo.

– Kynttilät eivät kuulu vain jouluni, niitä poltetaan kesät ja talvet.

Eläimet ja kasvit välittävät läheisyyttä luontoon.

Arjan työt ovat olleet esillä monenlaisissa paikoissa, näyttelyissä ja luonnossa.

Villansa Arja ostaa pääosin suoraan Pirtin Kehräämöstä, mutta sitä saa myös monista askarteluliikkeistä.

Aidosti onnellinen

Arja korostaa luovuuden merkitystä ja sanoo, että kaikesta mitä tekee, olisi hyvä pyrkiä nauttimaan.

– Ilmaisukouluttajana, teatteri-ihmisenä ja käsityöläisenä ymmärrän itseilmaisuuden arvon. En voisi kuvitella elämää ilman, että saan luoda jotakin käsilläni.

– Minulla on ollut myös se etuoikeus, että olen aina saanut

tehdä juuri sitä, mistä todella pidän. Työstä on hyvä nauttia, jotta sitä jaksaa tehdä. Ihminen saa olla aidosti onnellinen, hän sanoo.

Luova Arja on myös hyvin sosiaalinen.

– Olen ollut vetämässä muutamia maahanmuuttajien projekteja ja pidän kovasti erilaisista ihmisistä ja heidän kanssaan työskentelystä. Sen lisäksi omia harrastuksia ja niihin liittyviä ihmissuhteita on ollut lukuisia elämän varrella, hän kertoo.

Eläinrakkaan Arjan perheeseen kuuluvat avomies Peter, Frida-koira ja Saga-kissa. •